

**Шостак Л.В.,**

*к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,*

*Волинський національний університет імені Лесі Українки*

**Драчек З.В., Занько А.О.,**

*студенти 2-го курсу факультету економіки та управління,*

*Волинський національний університет імені Лесі Українки*

## **ПРОБЛЕМА НЕОБҐРУНТОВАНОГО ПІДНЯТТЯ ЦІН НА ОКРЕМІ ГРУПИ ТОВАРІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Під час військового стану економіка країни спрямована саме на армію та на все, що з цим пов'язане. І хоча було багато заяв від держави: про те, що будуть запобігати необґрунтоване підняття цін, ми все ж бачимо як вони вирости. Деякі товари, зрозуміло чому, вирости в ціні, наприклад товари які виготовляли з іноземних матеріалів, чи продукція, яку вирощували на нині замінованих чи окупованих територіях. Але деякі товари мало як піддаються логіці в плані зростання ціни.

Станом на жовтень 2022 рівень інфляції оцінюється в 30%, що і є головною причиною підняття цін на товари. За оцінками НБУ, дефіцит зведеного платіжного балансу за три квартали становив 5,9 млрд доларів(за 9 місяців-2021 - 1,33 млрд доларів). Торговий дефіцит виріс до \$6,8 млрд (\$200 млн за 6 місяців 2021 року) [5]. На даний момент економіка України критично залежить від зовнішньої підтримки і як би не вона то в країні були б набагато більші економічні проблеми.

Дуже неприємним для людей стало саме підняття цін на продукти першої необхідності. Розглянемо наступний продукт - гречану крупу. Після 24 лютого вона вирости в ціні приблизно вдвічі і почала коштувати майже 100 грн за 1 кг, проте на початку осені ціна стабілізувалась до 50-60 грн за кілограм. Причиною такої ситуації могла стати залежність України, приблизно з 2017, від постачання гречки з РФ та Білорусі. Через агресивну політику Росії, на території України зменшилися посіви гречки майже в 10 разів. Минулого року Україна імпортувала 21 700 тон гречки. З них близько 13 000 тон отримано з Росії та Білорусі. Поетапно Україна скорочувала залежність в постачанні продуктів харчування з Росії. Проте

наша держава досі залишається залежною від країни-агресора: з території росії до 2020 року відбувалося постачання м'ясної продукції у великих об'ємах і якби не суттєве зниження імпорту, то зросли би ціни на м'ясну продукцію.

Також в Україні відбулося підвищення цін на паливно - енергетичну продукцію. В цьому випадку ціни виросли через різке підвищення попиту на пальне. Через надмірне скуповування продукції населенням та знищення великої кількості нафтобаз, держава провела політику стримання попиту, шляхом заклику споживачів до усвідомленого використання паливних ресурсів. Обсяги постачання пального в 2022 році не суттєво змінилися порівняно з 2021 роком, проте через надмірне споживання пального населенням, та значні витрати держави, на забезпечення Збройних Сил України необхідним ресурсом, ціни на цей вид продукції зросли. На даний момент потреба населення у паливі знизилась, уряд ввів акцизну ставку на пальне, внаслідок чого ціни стабілізувалися.

Актуальною залишається проблема недостатньої уваги, з боку держави, на сферу виробництва медикаментів. Ціни на медикаменти залишаються високими: з початку війни в Україні зросли на 12%. Сезонні ліки виросли у ціні на 20%. МОЗ прокоментувала цю ситуація: "Ціни на медикаменти є обґрунтовані, адже інфляція зросла на 24%" [3]. Курс долара також відіграє значну роль, тому що в асортименті аптек є багато імпортних товарів. Найбільшими імпортерами є Німеччина, Франція, та Індія. Важливим чинником ціноутворення на лікарські препарати є порушення раніше створених ланцюгів постачання, та потреба проведення нових логістичних зв'язків. 22 травня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про лікарські засоби" щодо обмеження обігу лікарських засобів, виробництво яких розташовано на території Російської Федерації або Республіки Білорусь, а також щодо вивезення лікарських засобів з України" № 2271 [6]. Також фармацевтичні компанії на окупованих територіях зменшили обсяги виробництва, або були повністю зруйновані

Отже, причиною підняття цін на продукцію В 2022 році стали наступні чинники: прив'язка більшості товарів до іноземної валюти, стрімке збільшення рівню інфляції внаслідок початку бойових дій, знищення каналів збуту та складських приміщень, відмова від імпорту товарів з території рф та Білорусі, а

також знищення важливих виробництв у східній частині України. Держава впровадила відповідні заходи для стримання цін на продукти першої необхідності: продукти харчування, паливно- енергетичні ресурси та медикаменти. Проте залишається актуальною проблема недоступності цих продуктів для більшої частини населення України.

### Література

1. Гордійчук. Д. Зеленський підписав закон про повернення акцизів на пальне: коли запрацює. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/28/691971/>.
2. Коновалова. О. У Хмельницькому на 20% зросли ціни на протизастудні препарати. І це не межа. *Суспільне новини*. 2022. URL: <https://suspilne.media/290142-u-hmelnickomu-na-20-zrosli-cini-na-protizastudni-preparati-i-ce-ne-meza/>.
3. Аптечний продаж ліків на фоні війни. *Аптека.ua*. 2022. URL: <https://www.apteka.ua/article/644822>.
4. Ворона Г. Ціна гречки в магазинах впаде: коли і на скільки. *Big Kiev*. 2022. URL: <https://bigkyiv.com.ua/czina-grechky-v-magazynah-vpade-koly-i-na-skilky>.
5. Моїсєєв. В. Економічні підсумки першого півріччя-2022 для України. *Економіка України*. 2022.
6. Сінічкіна Л. Ліки від війни чи Україна без ліків: як фармацевтична помста агресорам загрожує українським пацієнтам та державі. *Українська правда*. 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/06/23/249241>.